

Asia: VN/8392/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

2 a § Maksun periminen / Uttag av avgif

- Esityksen mukaan.

2 b § Päätös maksukyvyn mukaan määräytyvästä maksusta / Beslut om avgift som bestäms enligt betalningsförmågan

- Esityksen mukaan.

3 § Käyttämättä jätetystä palvelusta perittävä maksu / Avgift för oanvänd service

- Asiakkaalle on annettava etukäteen selkeä tieto, että käyttämättä jätetystä palvelusta peritään maksu. Tarvitaan tarkempi ohjeistus, miten varmistetaan, että asiakas on ymmärtänyt maksua koskevan tiedon. Peruspalvelujen laajeneva maksuttomuus vahvistaa asiakkaiden tasavertaisuutta ja mahdollisuuksia varhaisen vaiheen ohjaukseen, tukeen ja hoitoon. Samanaikaisesti myös asiakkaan oma vastuu korostuu. Palvelun käyttämättä jättämisestä laskuttaminen liittyy myös tähän.
- Muutos pykälään on perusteltu, suurin osa käynneistä on muille ammattilaisille kuin lääkäreille ja peruuttamattomia käyntejäkin on siten paljon muiden ammattiryhmien kohdalla. Näistä tulee voida periä maksu, samoin kuin peruuttamattomasta lyhytaikaishoidosta.

5 § Maksuttomat terveysterveystoimet / Avgiftsfria hälsovårdstjänster

- Ks. 3 § vastaus.
- Ajatus hoitajavastaanottojen maksuttomuudesta on positiivinen väestön näkökulmasta. Se ei kuitenkaan tue sosiaali- ja terveydenhuollon horisontaalista integraatiota. Suurin osa perusterveydenhuollon asiakaskontakteista tapahtuu hoitajan vastaanotolla. Tämä on järkevää resurssien käyttöä ja tuo terveyshyötyä asiakkaalle. Mikäli ainoastaan lääkärin ja fysioterapeutin

käynneistä voidaan periä asiakasmaksu – on tässä yhteydessä huomioitava myös se, että asiakasmaksutulot vähenevät, mikä tulisi huomioida valtiosuoksissa.

- Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon integraatiota valmistellaan osana sosiaali- ja terveyspalveluiden integraatiota. Erityisosaamista toteutetaan yhä enemmän perustasolla, esimerkiksi laajavastuisilla hoitajavastaanoilla (lääkkeenmääräämisoikeus, kansansairauksiin perehtyneet hoitajat jne). Ei ole tarkoituksenmukaista, että sydänhoitaja, syöpähoitaja, diabeteshoitaja, muistihoitaja, reumahoitaja, astmahoitaja, jne perusterveydenhuollossa eivät voi periä asiakasmaksua, kun se erikoissairaanhoidossa samanaikaisesti mahdollistetaan. Jo nyt ja tulevaisuudessa yhä useammin erityistason ja perustason hoitajat työskentelevät samassa tiimissä saman asiakasryhmän parissa.
- Samanvertaisuuden periaatteen kannalta on toisaalta hyvä, että lasten asiointia on käsitelty yhtäläisillä periaatteilla. Sama koskee mielenterveyspalveluita.

6 a § Maksukatto / Avgiftstak

- Hyvä, että maksukattoa laajennetaan ottamalla siihen mukaan esityksessä mainitut uudet palvelut.
- Muutokset ovat kansalaisen näkökulmasta hyviä asioita. On hyvä, että myös etävastaanottopalvelut kerryttävät maksukattoa.

7 b § Palvelun pitkäaikaisuus / Servicens långvariga karaktär

- Esityksen mukaan.

7 c § Pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen, pitkäaikaisen perhehoidon ja pitkäaikaisen laitoshoidon maksu / Avgift för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och långvarig sluten vård

- Asiakkaan henkilökohtaiseen käyttöön jäävä vähintään 165 euroa kuukaudessa on käytännössä osoittautunut erittäin niukaksi. Yhteistoiminta-alueella on käytössä nyt 220 euron suuruinen suojattu osuus. Sen käyttöönoton jälkeen asiakasmaksuja määriteltäessä on merkittävästi vähemmän tarvinnut ottaa käyttöön asiakasmaksun alennusta, mikä vaatii oman prosessin ja sitoo henkilöstöresursseja. Toisaalta, jos lääkekustannukset huomioidaan vähennyksenä asiakasmaksua määrättäessä vähennyksenä tuloista, vaikuttaa se myös asiakkaan omaan käyttöön jäävän käyttövaran suuruuteen.
- Palveluasumisen maksujen yhdenmukaistaminen on välttämätön uudistus. Tehostetun palveluasumisen maksu ja esim. mitä tukipalveluja siihen sisältyy, vaatii vielä selkeyttämistä.
- Tarvitaan yksilöidyt ohjeet siitä, miten asiakaslaskutusta säännösten mukaisesti käytännössä toteutetaan.

10 b § Pitkäaikaisesta tehostetusta palveluasumisesta, pitkäaikaisesta perhehoidosta ja pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävän maksun perusteena olevat tulot / Inkomster som utgör grund för avgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och för långvarig sluten vård

- Hyvä, että maksun perusteena olevat tulot huomioidaan yhdenmukaisesti nettotuloista.

10 c § Tuloista tehtävät vähennykset pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa, pitkäaikaisessa perhehoidossa ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa / Avdrag från inkomsterna för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och långvarig sluten vård

- Yhdenmukaiset perusteet vähennysten osalta hyvä asiakkaan kannalta ja luo yhdenvertaisuutta.

10 d § Tuloista tehtävät erityiset vähennykset pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa ja pitkäaikaisessa perhehoidossa / Särskilda avdrag från inkomsterna för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg och långvarig familjevård

- Ks. 7 c § vastaus.

10 e § Jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta sekä pitkäaikaisesta asumispalvelusta perittävä maksu / Avgift för fortlöpande och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice

- Esityksen mukaan.

10 f § Jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta sekä pitkäaikaisesta asumispalvelusta perittävän maksun perusteena olevat tulot / Inkomster som utgör grund för avgiften för fortlöpande och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice

- Esityksen mukaan.

10 g § Tuloista tehtävät vähennykset jatkuvassa ja säännöllisessä kotona annettavassa palvelussa sekä pitkäaikaisessa asumispalvelussa / Avdrag från inkomsterna för fortgående och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice

- Esityksen mukaan.

10 h § Tukipalvelut ja asumispalveluun liittyvät palvelut / Stödtjänster och tjänster i samband med boendeservice

- Hyvä, että tukipalveluita ja asumispalveluihin liittyviä palveluita määritellään jotenkin, mutta vielä on vähän kryptinen asia, milloin tukipalvelusta saa periä maksun ja milloin ei. Ateriapalvelu on mainittu, turvapalvelukin vähän viitteellisesti, mutta myös muut tukipalvelut tulisi kuvata (mainitussa laissa olevat) eli siivous, vaatehuolto, hygienia ja mahdolliset muut. Päivätoiminta tukipalveluna (sosiaalisuus) jne. Tämä vaatisi asetuksen tai muuta tukea?

10 i § Laskennallinen metsätulo / Kalkylerad inkomst av skog

- Esityksen mukaan.

10 j § Maksun määrääminen ja tarkistaminen / Bestämmande och justering av avgift

- Ne tilanteet, jolloin on tullut kysymykseen korjata asiakasmaksuja takautuvasti, ovat usein olleet haasteellisia selvittää ja niihin olisi kaivattu tarkempia ohjeita. Tähän pykälään olisi tarpeen saada tarkennusta.

10 k § *Palvelun keskeytyksen vaikutus asiakasmaksuun / Hur avbrott i servicen påverkar klientavgiften*

- Eesityksen mukaan

11 § *Maksun alentaminen ja perimättä jättäminen / Nedsättning och eftergift av avgift*

- Ks. vastaus kohta 7 c §.
- Asiakkaalle on annettava selkeä ja ymmärrettävä tieto mahdollisuudesta maksun alentamiseen tai perimättä jättämiseen sosiaali- ja terveydenhuollon maksuissa, jotta hänellä on mahdollisuus reagoida asiassa ajoissa. Erityisesti yllätykselliset laskut, esim. akuutti sairaalajakso voi horjuttaa asiakkaan taloutta.
- Yhdenmukaiset toimintakäytännöt valtakunnallisesti tähän asiaan tarpeelliset.

13 § *Muulta kuin Suomessa asuvalta perittävä maksu / Avgift av dem som inte är bosatta i Finland*

- Eesityksen mukaan.

14 § *Tulojen, korvausten tai saamisten periminen kunnalle tai kuntayhtymälle / Uppbärande av inkomster, ersättningar eller fordringar till kommunen eller samkommunen*

- Eesityksen mukaan.

14 a § *Viranomaisten tiedonsaantioikeus / Myndigheternas rätt att få upplysningar*

- Eesityksen mukaan.

15 § *Muutoksenhaku / Ändringssökande*

- Eesityksen mukaan.

Voimaantulo (alustava voimaantuloajankohta 1.1.2021) Ikraftträdande

Aikataulu on tiukka, mutta toivottavaa olisi lain voimaan tulon mahdollistaminen esitetyn aikataulun mukaisesti.

Sjöström Pia-Maria
Pietarsaaren sosiaali- ja terveysvirasto

Knif Pirjo

